

Xocalım, ay Xocalım

(Kompozisiya)

*Ya rəbb, bu nə dəhşət, nə fəlakət?
Ya rəbb, bu nə vəhşət, nə zəlalət?
Yox kimsədə insafü-mürüvvət,
İblisəmi uymuş bəşəriyyət?*

Hüseyn Cavid

Biri var idi, biri yox idi, axar-baxarlı, başı ağ çalmalı, həyatın hər səhnəsinin şahidi, dünənini keçmişlərə fəxarətlə gömən, bu günləri inamla salamlayan, sabahlara ümidlə göz dikən dağların qoynunda Xocalı adlı bir cənnətməkan var idi. Qarabağın sinəsindən pərvazlanan bu ocaq yerində hər səhər göylərin nazlı gözəli günəş təbəssümü ilə insanları yuxudan oyadar, həyat öz axarı ilə davam edərdi.

Günlərin bir günü...

*Bu dağların qoynunda yaşıl bir kənd varıydı,
Əlvan saray, güllü bağ, gen aynabənd, varıydı,
Neçə dodağı şəkər, söhbəti qənd varıydı,
Neçə incəbel gözəl, zülfü kəmənd varıydı.*

*Yoxdu, daha nağıldı,
İtdi, batdı, dağıldı.*

*Mənim şirin qafiyəm, mənim üçcə hecalım,
Xocalım, ay Xocalım.*

Bu füsunkar məkanın üstünü qara buludlar aldı. Işıqlı sabaha doğru can atan qədim azəri yurdu erməni qəsbkarlarının iştahına, hərisliyinə qurban oldu. Hansı işğalçı belə gözəlliyin əsiri olmaz? Lakin azgün, bədnam qonşularımızdan başqa, yəqin, heç kim həsəd apardığı füsunkarlığın qənimini olmaz. Bu xəbəslilik, şübhəsiz, onlara, balayanların törəmələrinə xas ola bilərdi. Məhv etdilər Xocalımı. Sildilər yer üzündən elimin bir parçasını. İtibatan diyarımız! Qəlbi yarılı torpağımız! Nə deyək ki, yaralarına məlhəm olsun. Nə söyləyək ki, dərya qədər dərdindən bir damla götürə bilək.

Quruyub cadar olmuş dodaqlara nə deyim?

Kəsilmiş biləklərə, barmaqlara nə deyim?

Yaxınlar eşitmirsə, uzaqlara nə deyim?

*Tanrı rəva bilməsin mən bu dərdlə qocalım,
Xocalım, ay Xocalım!*

Xocalı faciəsi XX əsrin ən ağır faciəsidir. Vorfolomey gecəsitet dəhşətli idi tariximizin bu günü, bu səhifəsi. Sinəsinə vurulan bir yaranın acısı, sızılıntısı hələ sızım-sızım sızıldarkən, gizildərkən, 20 Yanvar dəhşəti qəlblərdə, yaddaşlarda göynəyərək yeni bir soyqırımı yaşadı xalqımıza. Ermənilər bu soyqırımı düşünülmüş, planlı şəkildə həyata keçirmişlər. Bu əməliyyatı erməni faşistləri "Asala"terror təşkilatı ilə birlikdə, keçmiş SSRİ-nin Xankəndidə yerləşən 366-cı motoatıcı alayı ilə birləşərək təşkil etmişlər.

Ağzından alov çıxan silahlar yedi səni,

İştahalar, nəfslər, tamahlar yedi səni.

Bağışlanmaz, yuyulmaz günahlar yedi səni.

...Heç Allah götürərmi qisasımı gec alım?

Xocalım, ay Xocalım!

Gözlərini qan tutmuş ermənilər quduzlaşmış rus əsgərləri ilə birləşərək sənə divan tutdular. Əlin heç yana çatmadı, səsini kimsə eşitmədi. O gün dağ da, daş da bu terrora üsyan etdi. Axan çaylar bu acıya hönkürə-hönkürə ağı dedi. Əsən yel-lər ağı içində qırılan yurddaşlarımızın ahını, amanını dünyaya çatdırmağa çalışdı. Yağan yağışlar

murdar quldurların izlərini yuyub aparmağa can atdı. Göylərdən ələnen qar çöllərdə, düzlərdə donaraq ölənlərin kəfəni oldu.

*Töküldülər üstünə quduz kimi, ac kimi,
Şumladılar yer kimi, qırdılar ağac kimi.
Dağıtdılar çöllərə əsir, yalavac kimi.
Səni qaldıramsam başım üstə tac kimi,
Tarixin yaddaşında çətin qalxım, ucalım,
Xocalım, ay Xocalım!*

Aylarla mühasirədə qaldıqda, səsin ərşə dayananda dayağın olmadığı sənin. İmdad diləyən bu çağırışı eşitmədilər. Gözlənən təhlükəni hiss etdilər də, düşmənin burnumuzun ucunda olduğunu anlasalar da, marığa yataaraq hücumu fürsət axartdığını bilsələr də, laqeydlikdən, idrakı sönüklərin xəyanətkarlığından, biganəliyindən, qorxaqlığından heç nə etmədilər. Yanan çırağının sönməsinə rəvac verdilər. Gözlərindən axan qanlı göz yaşlarına inanmadılar, silmədilər. Yardımına yetişmədilər.

Xocalımın işğalı zamanı 7000-dən çox əhəlinin bir gecədə 613 nəfəri, o cümlədən 63 uşaq, 70 qoca, 106 qadın xüsusi amansızlıqla qətlə yetirilmişdir.

Yağalar gəlirdi dizləri qanlı,

Ağzları qanlı, sözləri qanlı...

Bir gəlin qaçırdı dizləri qanlı,

Bir gəlin qaçırdı dağlara sarı.

"Şəhidlər" mahnısı

Xocalıda 8 ailə tamamilə məhv edilmiş, 25 uşaq iki valideynini, 130 uşaq bir valideynini itirmişdir.

Xocalı soyqırımında 500-ə qədər adam yaralanmışdır. Onların 76-sı uşaqdır. 1275 nəfər girov götürülmüş, 150 nəfər itkin düşmüşdür. Nə idi günahı onların? Suçu türk olmaları idi. Xocalıda güllələnmiş 4 aylıq çağanın günahı azərbaycanlı olması idi. Analarımız ağlılarını bu dəfə həmin çağaya da, əlində məktəb çantası ilə qətl edilən balaca məktəbliyə də, qırmızı xonçası qaraya boyanan gəlinə də, ayaqyalın, düşmənin gülləsindən qaçaraq saxtanın buz pəncəsində həyata gözlərini yuman gənc oğlana da, körpəsi qarında süngülənən anaya da, qoca və xəstə olduğundan, qaça bilmədiyindən evində yandırılaraq qətlə yetirilən ağsaqqala da, onlardan da betər günə qalan Xocalıya oxudular...

*Düz basdılar yarana,
Layla, Xocalım, layla.
Düşdün gülləbarana
Layla, Xocalım, layla.*

*Daş üstə daşını qaldı?
Salamat başını qaldı?
Gözümde yaşını qaldı?
Layla, Xocalım, layla.*

Neçə illərdir Xocalısız yaşayırdıq. Amma necə?! Qulağımızda qaçqınların naləsi, üstümüzdə şəhidlərin ruhu, qəlbimizdə Vətənin yarası.. Hər il 26 fevral yaxınlaşanda özümüzü günahkar hesab edirik. Xocalımı düşmənlərdən xilas edə bilməmişik. Şəhid ruhlarının narahatlığını duyuruq. Onların intizarını, incikliyini hiss edirik.

Şəhidlərin, qaçqınların

Üstümüzdə min ahı var.

Çatdığımız bu nöqtədə

Hamımızın günahı var!

Əldən getdi yurd-yuvamız,

Necə dözdük bu dərdə biz?

Qaytarmaqçün haqqımızı

Əl açmayaq namərdə biz...

("Heyratı" sədələri altında "Qalx ayağa, millət" mahnısı oxunur).

Vətən oğulları, qalxın ayağa,

Vətənin dağları sizi çağırır.

Əsir düşmüş gəlinləri, qızları,

Yaşıl yaylaqları sizi çağırır.

(Əsgər marşı oxunur)

Bu gün bizim ümitsizliyə qapanmağa haqqımız yoxdur. Artıq Azərbaycanın güclü ordusu var. Ali Baş Komandan, Prezidentimiz İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Çingiz qeyrətli, Mübariz ürəkli oğullarımızın torpaqlarımızı qaytaracağı gün uzaqda deyil.

Gün o gün olsun ki, qurtarsın dava,

Dağılsın buludlar, açılınsın hava.

Alınsın düşməndən intiqam, qisas,

Torpaq nəfəs alıb dincəlsin bir az...

("Yaşa, Azərbaycan" mahnısı oxunur)

Ayna MƏHSİMOVA,

Qax şəhər N.Allahverdiyev adına 2 nömrəli məktəb-liseyin ibtidai sinif müəllimi